

אליעזר ריבלין - "תאונת הדרכים: תחולת החוק, סדרי דין וחישוב פיצויים"

אליעזר ריבלין "תאונת הדרכים: תחולת החוק, סדרי דין וחישוב פיצויים" (מהדורה חמישית), הוצאת נבו, התשפ"א 2020, 1136 עמ'

איש איננו יכול לאמוד בדיוק את מספר המכוניות הנעות בכבישי העולם. אבל ההערכה היא שמדובר בלפחות 1.4 מיליארד מכוניות על הכבישים (נכון לשנת 2020). זאת שלא לדבר על רכבות כבדות, רכבת קלות, אופנועים, ריקשות, אופניים חשמליים, ושאר רכבים הנעים עליהם. מספר ההרוגים העולמי בתאונות דרכים נאמד ב - 1350000 (מיליון שלוש מאות חמישים אלף). בחישוב יומי, 3,700 הרוגים (נכון לשנת 2018). גם ישראל נותנת את חלקה עם 305 הרוגים לשנת 2020 (מספר נמוך יחסית שמיוחס למגפת הקורונה שהפחיתה תנועה). מקובל להעריך כי המספר השנתי בישראל של תאונות הדרכים עם נפגעים נע במשוער בין 15,000-20,000. בקצרה תאונות דרכים הן עניין יומיומי שלצערנו מספקות עבודה להרבה מאוד עורכי דין.

הספר שלפנינו הוא ספר שימושי מעשי המיועד בראש ובראשונה לעורכי דין ושופטים העוסקים בתחום. אשר לכן, החלק התיאורטי שבו איננו מודגש. כך למשל אין בו משפט משווה להסדרים בארצות אחרות, למרות שניתן אולי ללמוד מהדרך שבה הן מתמודדות משפטית עם התופעה. אין

בו גם כל ניתוח סטטיסטי של סוגי התאונות, מספרם, הסיבות להן, וכיוצא בזה. אין בו גם התייחסות לשאלת הביטוח של רכב אוטונומי. מה אמור להיות הסדר הביטוח של רכב אוטונומי כשזה יתחיל לשמש באופן מסחרי? מה דינם של רכבי הניסוי המשייטים כיום ברחובות ישראל? אך כאמור הספר איננו דן בתורה לשמה (אולי במהדורות הבאות).

מה שיש בו בבירור הוא עזר מהיר למי שתובע/נתבע/שופט בתחום, והתחום הוא פיצויים לתאונות דרכים עם נזקי גוף (בניגוד לכותרת הספר שלכאורה עוסקת בכל סוגי תאונות דרכים). כל שאלה מציאותית ויישומית מוצאת את פתרונה בקלות. הוא כתוב בצורה כרונולוגית ומחולק למעשה לשני רכיבים. שלושת החלקים הראשונים עוסקים בעצם האחריות לתאונה. קרי, על אלו תאונות דרכים? על אלו כלי רכב? ומיהם הזכאים (והלא זכאים) לפיצויים? שלושת החלקים האחרונים דנים בפיצויים הספציפיים. קרי, הסכמנו שהנפגע צריך לקבל פיצויים, אבל כמה ואיך מחשבים אותם? אלו מציגים את סדרי הדין הנוהגים, ואת חישוב הנזק והפיצוי כולל דוגמאות והסברים פרטניים.

הספר כולל מפתחות חקיקה, פסיקה, ואינדקס מילולי המקלים את החיפוש ומציאת תשובה לשאלה ספציפית. מי שמבקש לדעת את דינו של נהג שנפגע ברכבו במהלך עבודתו כעצמאי, או מי שמבקש לדעת מיהו תייר לצורך סעיף 2(א) בחוק, יוכל בקלות להגיע לתשובה הנכונה

דרך המפתחות הרלוונטיים, וכך גם שאר השאלות שירצה לפתור.

לספר יש שני יתרונות בולטים. הראשון, הוא היותו מעודכן עד לסוף שנת 2020. יש בו פסיקה עדכנית לשלל הנושאים החדשניים שבחלקם הפסיקה הכריעה ובחלקם עדיין לא. כך למשל יש בו דיון בהיר ומקיף בשאלת האופניים החשמליים. האם להכיר בהם כרכב מנועי? אם לאו? אם לא יוכרו כרכב חשמלי, הרי במצב המשפטי הנוכחי, רוכב אופניים שייפגע בתאונה יוכל לקבל פיצוי מהרכב

לספר יש שני יתרונות בולטים.
הראשון, הוא היותו מעודכן עד
לסוף שנת 2020. יש בו פסיקה עדכנית
לשלל הנושאים החדשניים שבחלקם
הפסיקה הכריעה ובחלקם עדיין לא...
היתרון השני בספר קשור להדגמות
החישוב שבחלק השישי.

שפגע בו או מקרנית (שכן דינו יהיה כדין כל הולך רגל). אך הוא איננו מבוטח בתאונות עצמיות ואם נפגע בתאונה עצמית נסחפה שדהו. מצד שני, אם יוכרו אופניים חשמליים כרכב מנועי, אזי תהיה חובת ביטוח שתגרום בוודאות לתת-ביטוח (רוכבי אופניים חשמליים שאינם מבוטחים). אלו לא יהיו מכוסים ויצאו וידם על ראשם, שכן נהג שאיננו מבוטח איננו מכוסה. שאלה נוספת היא האם שיקולי מדיניות אלו צריכים להישקל על ידי בתי המשפט? או שאלו צריכים להיות שיקולי הרשויות האמונות על כך בלבד? בכל מקרה, בית המשפט העליון קבע ופסק בהלכת 'אסולין' (ברוב של שניים כנגד אחת) כי כיום אופניים חשמליים אינם נחשבים כרכב (וממילא כמובן גם קורקינט חשמלי). אם זוהי ההלכה הנכונה מבחינה חברתית וכלכלית זוהי כבר שאלה אחרת. בית המשפט קרא למחוקק להסדיר את העניין בחקיקה מפורטת. קריאה שגם המחבר ריבלין מצטרף אליה ולמעשה כל מי שעניו בראשו.

היתרון השני בספר קשור להדגמות החישוב שבחלק השישי. כללי החישוב מבוארים בתוספת של עשר דוגמאות מגוונות. אחת עוסקת בקטין בן עשר שנפגע בתאונה, השנייה באזרח חו"ל שנפגע בביקור משפחתי בארץ, השלישית בשכיר שתאונתו הוכרה גם כתאונת עבודה וכן הלאה. למעשה, רוב תאונות הדרכים תוכלנה להשתבץ בדוגמא זו או אחרת. נכון הוא שכיום משתמשים עורכי הדין בתוכנות למיניהן ואינם עושים את החישוב באופן ידני. אולם רצוי מאוד שעורך החישוב יידע את ההיגיון והכללים בחישוב. ומכיוון שרוב עורכי הדין אינם מצטיינים בהכרח במתמטיקה, הרי פירוט זה הוא מבורך עבורם.

המחבר, פרופ' אליעזר ריבלין, המשנה לנשיאת בית המשפט העליון (בדימוס) הוא מומחה ידוע לדיני נזיקין. יתרונו הוא ביידע הפרקטי של מי שישב רבות בתיקים מעין אלו, וקבע בעצמו הלכות לא

מעטות. הספר משקף את ניסיונו המעשי אך כתוב בצורה בהירה ונוחה להבנה גם לכאלו שאינם מומחים בתחום. הספר שלפנינו הוא המהדורה החמישית שיצא לאור כעשור לאחר המהדורה הקודמת.

מומלץ ואפילו הכרחי לכל מי שעיסוקו הוא חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים.